

Simanovszky Zoltán

# Bevezetés a közgazdaságtanba Introductory Economics

Írta:

Dr. Simanovszky Zoltán  
okleveles elméleti szakközgazda

Anyanyelvi lektor:

Keith Hardwick

Szaknyelvi lektor:

Lukács Eszter  
főiskolai tanársegéd

Angolra fordította:

Meződi Judit

Borító:

ifj. Simanovszky Zoltán

Számítógépes ábrák:

ifj. dr. Simanovszky Zoltán  
Ughy Erzsébet

Műszaki szerkesztő:

Ughy Erzsébet

ISBN: 978 963 9561 21 2

© Dr. Simanovszky Zoltán, 2008

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

A kiadvány engedély nélküli sokszorosítása bűncselekmény.

Kiadó: TRI-MESTER Bt., Tatabánya, 2008

Nyomta: ÁLFÁDAT-PRESS Kft., Tatabánya, 2008

## TARTALOMJEGYZÉK

- 1. A KÖZGAZDASÁGTAN TÁRGYA**
  - 1.1. Társadalom és gazdaság
  - 1.2. Szükségletek. Javak és szolgáltatások
  - 1.3. Erőforrások
  - 1.4. Integrációs formák, koordinációs mechanizmusok
  - 1.5. Gazdasági rendszerek
  - 1.6. Néhány terminológiai megjegyzés
  - 1.7. A termelési tényezők
  - 1.8. A szűkösség
  - 1.9. Alternatív felhasználási lehetőségek, opportunity cost
  - 1.10. A termelési lehetőségek határa (görbéje)
  - 1.11. A helyettesítés
  - 1.12. Termelékenységjövödelmezőség, hatékonyság
  - 1.13. Gazdálkodás, gazdasági optimum
  - 1.14. A növekvő határköltés és a csökkenő hozadék
  - 1.15. A közgazdaságtan három alapkérdése
  - 1.16. Munkamegosztás és csere
    - 1.16.1. A munkamegosztás
    - 1.16.2. A csere
  - 1.17. A közgazdaságtan szemléletmódja, módszerei
    - 1.17.1. A gazdasági modellek
    - 1.17.2. A közgazdaságtan szerepe
    - 1.17.3. A közgazdaságtan módszertana
    - 1.17.4. Néhány módszertani alapfogalom
  
- 2. A TISZTA PIACGAZDASÁG**
  - 2.1. A piacgazdaság ismérvei
  - 2.2. A piacgazdaság modelljei
    - 2.2.1. A tökéletes verseny
    - 2.2.2. Egyéb elméleti modellek a piac leírására
  - 2.3. A piacgazdaság szerkezeti modellje
    - 2.3.1. A négy legfontosabb piac
    - 2.3.2. A tőkepiac szereplői és áruai
  
- 3. A PIAC**
  - 3.1. A kereslet
    - 3.1.1. A keresleti függvény
    - 3.1.2. A kereslet árrugalmassága
  - 3.2. A kínálat
    - 3.2.1. A kínálati függvény
    - 3.2.2. A kínálat árrugalmassága
  - 3.3. A piaci ár
  - 3.4. A kereslet, a kínálat és az áralakulás az idő figyelembevételével

- 4. A VEGYES GAZDASÁG SZEREPLŐI**
  - 4.1. A háztartás
    - 4.1.1. A háztartás döntéseit befolyásoló tényezők
    - 4.1.2. A háztartás fogyasztása
    - 4.1.3. A háztartás vagyona
    - 4.1.4. A háztartás jövedelme és megtakarítása
    - 4.1.5. A háztartás bevételei
    - 4.1.6. A háztartás bevételeinek felhasználási lehetőségei
    - 4.1.7. Bevétel, fogyasztás jövedelem és a vagyon összefüggései
  - 4.2. Az üzleti szervezetek
    - 4.2.1. Az üzleti szervezetek típusai
    - 4.2.2. A vállalat
    - 4.2.3. Az üzleti szervezetek vagyona (tőkéje)
    - 4.2.4. Az eredménykimutatás
  - 4.3. A kormányzat (állam)
    - 4.3.1. A kormányzat gazdasági szerepe
    - 4.3.2. Az állami költségvetés
    - 4.3.3. A vegyes gazdaság szerkezete
  
- 5. A PÉNZ ÉS A BANKRENDSZER**
  - 5.1. A pénz fogalma és kialakulása
    - 5.1.1. A pénzerme
    - 5.1.2. A váltó és a váltóforgatás
    - 5.1.3. A bankszámlapénz
    - 5.1.4. A klasszikus bankjegy
    - 5.1.5. A kétszintű bankrendszer az aranypénzrendszerben
  - 5.2. A modern pénzrendszer
    - 5.2.1. A bankrendszer
    - 5.2.2. Pénzteremtés a modern bankrendszerben
    - 5.2.3. A pénzkínálat szabályozása a kétszintű bankrendszerben ..
  - 5.3. A pénz funkciói
  - 5.4. Az infláció
    - 5.4.1. Az infláció lényege
    - 5.4.2. A Phillips-görbe
  
- 6. A NEMZETGAZDASÁGI TELJESÍTMÉNY MÉRŐSZÁMAI**
  - 6.1. A gazdasági tranzakciók
  - 6.2. A gazdaság szereplői, az intézményi egységek
  - 6.3. A termelés
    - 6.3.1. Az output
    - 6.3.2. A halmozódás problémája és a termelőfogyasztás
    - 6.3.3. A hozzáadott érték
  - 6.4. A jövedelmek elosztása
    - 6.4.1. Az elsődleges jövedelemelosztás
    - 6.4.2. A másodlagos jövedelemelosztás
  - 6.5. A végső felhasználás

**7. A NEMZETKÖZI GAZDASÁGTAN ALAPFOGALMAI**

7.1. A nemzetközi munkamegosztás és a külkereskedelem

7.1.1. A külkereskelemből származó előnyök

7.1.2. A komparatív előny forrásai

7.1.3. Az állam szerepe a külkereskedelem alakításában..

7.2. A nemzetközi pénzforgalom

7.2.1. A nemzetközi elszámolások eszközei

7.2.2. A valutaárfolyam és a valutapiac

7.2.3. A nemzetközi gazdasági kapcsolatok mérlegei

7.3. Nemzetközi gazdasági szervezetek és tömörülések

7.3.1. A Nemzetközi Valutaalap

7.3.2. A Világbank

7.3.3. Az Európai Unió

## BEVEZETÉS

Korunk embere nap mint nap közgazdasági problémák, kérdésselvetések tucatjaival kerül szembe.

Miért értékeli le a Magyar Nemzeti Bank időnként a magyar forintot? Mit jelent a leértékelés, és ettől rosszabb lesz-e a pénz? Valóban kiárúsítják-e nemzetünk vagyonát azok, akik kevesebb pénzért adják el a vállalatot, mint amennyi a vállalat eszközeinek a könyvvitel szerinti értéke? Mi a vagyon és mi a könyv szerinti érték?

Ilyen kérdéseket vég nélkül sorolhatnánk. A kérdések köznapi problémákra vonatkoznak, és nemcsak közgazdász körökben vetődnek fel. Elemzők, hivatalnokok, riporterek, politikusok gyakorta meg is válaszolják a fentiekhez hasonló kérdéseket.

A válaszok igazságtartalma és a megértése attól is függ, hogy mit, hogyan értelmezünk. Köznapi nyelvünk fogalmai a közgazdasági érvelésben nem mindig használhatók, és a józan paraszti ész sem mindig elegendő. A gazdasági valóság tudományos vizsgálata azt igényli, hogy az egyes fogalmak értelmezése lehetőleg azonos legyen. A közgazdaságtan tudomány, s ennek a tudománynak is megvannak a maga terminus technikusai, módszerei, és a fentebb felsorolt kérdésekhez hasonlóképpen ezekre kísérel(t) meg választ adni.

Azok, akik elkezdik ennek a tudománynak a tanulását, többet szeretnének tudni a gazdaság működéséről. Kinek-kinek más oka lehet erre. Közülük nagyon kevésből lesz magasan képzett közgazdász, de a többség számára is jogos igény, hogy polgárként megértsék a közgazdász szakma művelőit, s maguk is kellő igényességgel legyenek képesek megfogalmazni olyan közgazdasági problémákat, amelyek környezetükben nap mint nap felmerülnek, s megválaszolásuk nem feltétlenül igényel képzett szakembert.

Ez a könyv elsősorban azoknak szól, akik a tárgyban általános alaptájékozottság megszerzésére törekcszenek. Célja, hogy berendezzük a gazdaság színpadát, bemutassuk a főszereplőket és az állandó díszleteket. A bemutatás azt jelenti, hogy nem törekszünk részletességre, csak a legjellemzőbb tulajdonságokat és a legjellemzőbb kapcsolatokat ábrázoljuk. A mélyebben fekvő fogalmak és viszonyok, a további részletek, a makro- és mikroökonómiai stúdiumok során kerülnek majd kifejtésre.

Akik nem elégszenek meg ennek elérésével, azok tovább is bővíthetik ismereteiket, a manapság már magyarul is hozzáférhető tankönyvek választékából.